

საქართველოს გაერთიანებული ენერჯის და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-195

01/03/2019

ქ. თბილისი

შპს „სოლო ენერჯის“ მიერ წარმოდგენილ, დუშეთის მუნიციპალიტეტში, მდინარე არაგვზე 8,35 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (არაგვი ჰესი და არაგვი 1 ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „სოლო ენერჯის“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იქნა შავი არაგვი და შავი არაგვი 1 ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში. ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა გათვალისწინებულია მცხეთა-მთიანეთის რეგიონის, დუშეთის მუნიციპალიტეტის, სოფელ თორელანის ტერიტორიაზე, მდ. შავ არაგვსა და მის შენაკად ბაკურხევზე.

ჰიდროტექნიკური ნაგებობები მოეწყობა მდინარე შავ არაგვზე და მდ. ბაკურხევზე. ჰიდროელექტროსადგურის დადგმული სიმძლავრე მდ. შავ არაგვზე შეადგენს - 5,2 მგვტ-ს, ხოლო მდ. ბაკურხევზე 3,2 მგვტ-ს.

შავი არაგვი ჰესი ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე ჰიდროკომპლექსია და შედგება ორი დაბალდაწნევიანი, წყალსაშვიანი ბეტონის კაშხლის, ბრტყელი ფარებით აღჭურვილი გამრეცხი რაბისა და ზედაპირული წყალმიმღების, სალექარის, სადაწნეო მილსადენების ორი ძაფისა და საერთო ძალოვანი კვანძისგან, სადაც მოხდება ფრენისის ტიპის ტურბინის და სხვა საჭირო აღჭურვილობის მოწყობა.

ჰიდროკვანძის შემადგენლობაში შედის შემდეგი ძირითადი ფუნქციური კომპონენტები:

- ბეტონის დაბალდაწნევიანი კაშხალი N1, რომელიც მოეწყობა მდ. შავ არაგვზე სოფ. ჩოხის დასავლეთით, ზ.დ. დაახლოებით 1410 მ ნიშნულზე;
- ბეტონის დაბალდაწნევიანი კაშხალი N2, რომელიც მოეწყობა მდ. ბაკურხევზე სოფ. ფახვიჯის აღმოსავლეთით, ზ.დ. დაახლოებით 1370 მ ნიშნულზე;
- თევზსავლები, რომელთა საშუალებითაც თევზი მდინარის გასწვრივ, კაშხლის გავლით გადაადგილდება;
- სარქველური (N1 კაშხალზე) და ბრტყელი (N2 კაშხალზე) ფარებით აღჭურვილი დაბალზღურბლიანი წყალსაშვი;
- ბრტყელი ფარებით აღჭურვილი გამრეცხი რაბები. რაბების გვერდით, მდ. შავ არაგვზე მარცხენა და მდ. ბაკურხევის მარჯვენა ნაპირზე უხეში გისოსით აღჭურვილი წყალმიმღებები, ბრტყელი ფარი, სალექარები;
- სადაწნეო მილსადენები, რომელთა საშუალებითაც წყალი სადაწნეო აუზიდან ჰესის შენობაში განთავსებულ ჰიდროაგრეგატებს მიეწოდება;
- ძალოვანი კვანძი, სადაც განთავსდება ტურბინები და გენერატორები;

- გამყვანი არხი, რომელსაც წყალი ძალოვანი კვანძიდან მდინარე შავ არაგვში გაჰყავს.

ფოლადის მილსადენები, რომლებიც უზრუნველყოფენ წყლის ტრანსპორტირებას წყალმიმღებებიდან საერთო ძალოვან კვანძამდე, სხვადასხვა დიამეტრის იქნება: მდ. შავი არაგვიდან - 1400 მმ და მდ. ბაკურხევიდან 1200 მმ. მილსადენების საერთო სიგრძეა დაახლოებით 9870 მ, მათ შორის: მდ. შავი არაგვიდან 5870 მ და მდ. ბაკურხევიდან 4000 მ. გადაწყვეტილია მილსადენის მიწაში ჩადება. მილსადენის მშენებლობისთვის საჭირო დერეფანი ძირითადად სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ მიწებზე გაივლის.

მდ. შავ არაგვზე კაშხლის სამშენებლო სიმაღლეა 9 მ, ხოლო დამბის თხემის სიგრძე 65 მ. მდ. ბაკურხევეზე დაგეგმილი კაშხლის სამშენებლო სიმაღლეა 7მ, დამბის თხემის სიგრძე 50მ.

საპროექტო წყლის ხარჯი მდ. შავ არაგვზე შეადგენს 4,0 მ³/წმ-ს, მდ. ბაკურხევეზე 3,0 მ³/წმ-ს. ეკოლოგიური ხარჯის ოდენობად განსაზღვრულია მდინარეების საშუალო წლიური ხარჯის 10%, ანუ 0,32 მ³/წმ (მდ. შავი არაგვი) და 0,16 მ³/წმ (მდ.ბაკურხევი), რაც დაახლოებით შეადგენს განსახილველ გასწორებში 95-99%-იანი უზრუნველყოფის მინიმალურ ხარჯს.

შავი არაგვი ჰესის ძალოვანი კვანძი განთავსდება მდინარე შავი არაგვის მარცხენა სანაპიროზე, მდ. შავი არაგვისა და ბაკურხევის შესართავს ზემოთ. მიწისზედა ჰესის შენობა ორი ნაწილისაგან შედგება: სამანქანო დარბაზი სამონტაჟო მოედნით და ტექნიკური სათავსოების ბლოკი. ტურბინებში გადამუშავებული წყალი გამყვანი არხით ჩაედინება მდ. შავ არაგვში.

ძირითადი სამშენებლო უბნები (სათავე კვანძები, ძალური კვანძი) საცხოვრებელი სახლებიდან დაშორებული იქნება მცირე მანძილებით. ძირითადი სამშენებლო ბანაკის განთავსების სავარაუდო ადგილიდან დასახლებული ადგილი დაახლოებით 0,35 კმ მანძილის დაშორებით მდებარეობს, სათავე ნაგებობები 0,02 და 0,15 კმ მანძილზე და ჰესის შენობა - 0,1 კმ მანძილზე.

ძირითადი სამშენებლო ბანაკის მოსაწყობად ნავარაუდევია ტერიტორია, რომლის კოორდინატებია: X=479615; Y=4696393; ტექნიკური წყლის აღება საქმიანობის განმახორციელებელს დაგეგმილი აქვს მდ. შავი არაგვიდან და/ან ბაკურხევიდან. ასევე სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ მდ. შავი არაგვის მილსადენის დერეფნის შუა ნაწილის მომიჯნავედ, მდინარის მარცხენა სანაპიროზე მონიშნული იქნა დაახლოებით 1 ჰა ფართობის ტერიტორია, რომელიც შეიძლება გამოსადეგი იყოს როგორც ბანაკის მოსაწყობად (სასაწყობო მეურნეობა და სხვ.), ასევე მიწებისა და ფუჭი ქანების დასაწყობებისთვის. ტერიტორიის კოორდინატებია: X=478444; Y= 4697399; ასევე დაგეგმილია ტერიტორიების გამოყოფა სოფ. ჩოხის და სოფ. ფახვიჯის სიახლოვეს, სათავე ნაგებობების სამშენებლო ბაზებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, განიხილებოდა ორი დამოუკიდებელი ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა - შავი არაგვი ჰესი და შავი არაგვი ჰესი 1. თუმცა შემდგომში აღნიშნული ალტერნატივა უარყოფილ იქნა ტექნიკურ-ეკონომიკური და ენერგეტიკული თვალსაზრისით. დოკუმენტში მითითებულია, რომ 2 ჰესისთვის ინფრასტრუქტურის შექმნა ეკონომიკურად წამგებიანია. დოკუმენტის მიხედვით, განიხილებოდა მილსადენის ტრასის სხვადასხვა ვარიანტები და რელიეფიდან გამომდინარე გადაწყდა მილსადენის განთავსება მდ. შავი არაგვის ხეობაში მარცხენა ნაპირზე, ხოლო ბაკურხევის ხეობაში - მდინარის ორივე სანაპიროზე მონაცვლეობით.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია, რომ შერჩეულ იქნა ტექნიკურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით მომგებიანი ალტერნატივა, რომელიც აგრეთვე მისაღებია გარემოსდაცვითი კუთხით. წარმოდგენილი ანგარიში არ მოიცავს შესაბამის ინფორმაციას, რაზე დაყრდნობით მოხდა შერჩეული ალტერნატივით ჰესის პროექტირება და გარემოს რა კომპონენტებზე ზემოქმედების კუთხით იქნა არჩეული აღნიშნული ალტერნატივა. წარმოდგენილი ანგარიში არ შეიცავს გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ ინფორმაციას და არც შერჩეული ალტერნატივა დასაბუთებული გარემოსდაცვითი კუთხით.

სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ შავი არაგვი ჰესის საპროექტო დერეფანი არ მდებარეობს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი დაცული ტერიტორიების სიახლოვეს. ამდენად, ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა და ექსპლუატაცია რაიმე მნიშვნელოვან ზეგავლენას დაცულ ტერიტორიებზე არ იქონიებს.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის და რუკის შესწავლის შედეგად დადგინდა, რომ ჰიდროელექტროსადგური „არაგვი ჰესი და არაგვი 1 ჰესი“ მდებარეობს გეგმარებით არაგვის დაცული ტერიტორიების საზღვრებში. არაგვის გეგმარებითი დაცული ლანდშაფტი იქმნება გუდამაყარში, ფშავსა და პირაქეთა ხევსურეთში ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით, ისტორიული და კულტურული თვალსაზრისით გამორჩეული ტერიტორიების დაცვის, აღდგენის და გონივრულ გამოყენების მიზნით.

ფლორისა და მცენარეულობის თვალსაზრისით, ფშავ-ხევსურეთი ერთ-ერთი ყველაზე მდიდარი მხარეა საქართველოში. არსებული ინფორმაციის თანახმად, აქ გავრცელებულია 92 ოჯახის 1000-ზე მეტი ჭურჭლოვანი სახეობა. შესაბამისად, საქართველოს ფლორის მეოთხედი და კავკასიის მცენარეთა სახეობების ერთი მეექვსედი გვხვდება ფშავ-ხევსურეთში. აქ წარმოდგენილი ფლორის 20-ზე მეტი სახეობა შესულია საქართველოს წითელ ნუსხაში. ფშავ-ხევსურეთში ასევე გვხვდება რეგიონული მასშტაბით ისეთი იშვიათი სახეობები, რომლებიც კავკასიაში თავიანთი მსოფლიო არეალისგან იზოლირებულად იზრდებიან. ენდემიზმის დონე (ენდემურ სახეობათა პროპორციული რაოდენობა) განსაკუთრებით მაღალია მცენარეთა სახეობებს შორის. ფშავ-ხევსურეთის ფლორა შეიცავს საქართველოს 11 და კავკასიის 230-ზე მეტ ენდემურ სახეობას, რაც ნიშნავს, რომ ფშავ-ხევსურეთში გავრცელებულ მცენარეთა სახეობების 22.5% საქართველოს ან კავკასიის ენდემია. გარდა ამისა, მინიმუმ 8 მათგანი მეტად იშვიათი სახეობების კატეგორიას განეკუთვნება.

გეგმარებითი დაცული ტერიტორიების დაარსების მიზნით მომზადებულია საქართველოს კანონის პროექტი „არაგვის დაცული ლანდშაფტის შექმნისა და მართვის შესახებ“. კანონპროექტის მე-3 მუხლის თანახმად, არაგვის დაცული ლანდშაფტი იქმნება ეროვნული მნიშვნელობის მქონე, მაღალი ესთეტიკური ღირებულებით გამორჩეული, როგორც ბუნებრივი, ისე ადამიანისა და ბუნებრივი გარემოს ჰარმონიული ურთიერთობის შედეგად ჩამოყალიბებული ბუნებრივ-კულტურული ლანდშაფტის დაცვის, სასიცოცხლო გარემოს შენარჩუნების, რეკრეაციულ-ტურისტული და ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობისათვის. ზემოაღნიშნული დაგეგმილი ჰესის მშენებლობა გამოიწვევს ბუნებრივი ლანდშაფტების პირვანდელი სახის შეცვლას და უარყოფით ზეგავლენას იქონიებს იქ გავრცელებულ ბიომრავალფეროვნებაზე.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებელია დავასკვნათ, რომ ჰესის ალტერნატივების განხილვის დროს არ იყო შესწავლილი და შეფასებული მისი განთავსებისთვის გარემოსდაცვითი კუთხით ყველაზე ოპტიმალური ტერიტორია და

მისი განთავსება დაიგეგმა გეგმარებითი დაცული ტერიტორიების საზღვრებში ისე, რომ შეფასების საწყის ეტაპზე არ იქნა განხილული გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შესაბამისი ალტერნატივები და არ შეფასდა გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების რისკები, განსაკუთრებით გეგმარებით დაცულ ტერიტორიაზე ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობის ზეგავლენის ასპექტები. რაც მიუთითებს იმაზე, რომ პროექტის დაგეგმვის საწყის ეტაპზე განსაკუთრებული აქცენტები არ გაკეთდა ბიომრავალფეროვნებისა და წყლის რესურსების შეფასებაზე, ეს კი ნიშნავს რომ პროექტის განხორციელება დაგეგმილია გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი ასპექტების შეფასების/შესწავლის გარეშე.

სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ ექსპლუატაციის ეტაპზე მდინარის საპროექტო მონაკვეთში წყლის ხარჯი შემცირდება. შესაბამისად შეიზღუდება მოსახლეობის მიერ წყლის რესურსებით სარგებლობა. მოსახლეობის ინფორმაციით, იშვიათ შემთხვევებში ასევე ხდება მდინარის წყლის გამოყენება სარწყავი დანიშნულებით. ამასთან შესაძლოა შეიზღუდოს მდინარის გამოყენება რეკრეაციული დანიშნულებით, „თუმცა ადგილობრივი მოსახლეობის რიცხოვნობიდან გამომდინარე ესეთი სახის ზემოქმედებაც არ იქნება მნიშვნელოვანი“. გაურკვეველია რას ეფუძნება აღნიშნული მსჯელობა, რადგან წარმოდგენილ დოკუმენტში არ არის განხილული ზემოთ მოცემული არცერთი საკითხი, აგრეთვე არ არის მოცემული პროექტის განხორციელების შემთხვევაში რა სახის ღონისძიებების გატარება იგეგმება ზემოთ აღნიშნული პრობლემის გადაჭრისთვის.

ამასთან სკოპინგის ანგარიშში იქტიოფაუნასთან დაკავშირებით ინფორმაცია მოცემულია ლიტერატურაზე და მოსახლეობის გამოკითხვის შედეგებზე დაყრდნობით, რაც მიუთითებს ჩატარებული კვლევების უზუსტობაზე და ალტერნატივების შეუფასებლობაზე. ამასთან ანგარიში მოიცავს რიგ უზუსტობებს, როგორც ტექნოლოგიური ნაწილის აღწერის ასევე ტერმინოლოგიურ საკითხებთან მიმართებით. გარდა ამისა სხვადასხვა ინფორმაციაა ჰესის საპროექტო პარამეტრების და საჭირო ინფრასტრუქტურის შესახებ. ასევე გაუგებარია სკოპინგის ანგარიშის სატიტულო ფურცელზე მითითებული „შავი არაგვი და შავი არაგვი 1 ჰესები“. ამ გაურკვეველობას კიდევ უფრო ხაზს უსვამს, შესავალში და სკოპინგის დასკვნის გაცემის მიზნით წარმოდგენილ განცხადებაში მითითებული „შავი არაგვი და შავი არაგვი 1 ჰესები“. როგორც წარმოდგენილი დოკუმენტაციით ირკვევა იგეგმება ერთი ჰესის აშენება.

აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით გაიმართა დუშეთის მუნიციპალიტეტის გუდამაყრის ხეობის ადმინისტრაციული ერთეულის მოსახლეობის შეხვედრა. შეხვედრის ოქმი და განცხადება, რომლებშიც დაფიქსირებულია მოსახლეობის პროტესტი პროექტთან დაკავშირებით, გამოგზავნილ იქნა სამინისტროში. მოსახლეობის განცხადებისა და კრების ოქმის თანახმად, გუდამაყრის მოსახლეობის უმრავლესობა უარყოფითადაა განწყობილი პროექტის მიმართ და ითხოვს მის შეჩერებას.

სკოპინგის ეტაპზე სამინისტროს მიერ სკოპინგის ანგარიშის განხილვის შედეგად განისაზღვრება გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, რაც დაკავშირებულია საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ საჭირო ფინანსურ სახსრებთან და დროსთან. ზემოაღნიშნული გარემოებებისა და იმის გათვალისწინებით, რომ წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის ანალიზის საფუძველზე, გამოიკვეთა დაგეგმილი პროექტის გარემოზე ზემოქმედების ხასიათის და მოცულობის მიუღებლობა, ასევე გარემოზე ზემოქმედების რისკის პრევენციისა და გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელების შეუძლებლობა, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-14 მუხლის შესაბამისად

ვბრძანებ

1. გაიცეს შპს „სოლო ენერჯის“ მიერ წარმოდგენილ, დუშეთის მუნიციპალიტეტში, მდინარე არაგვზე 8,35 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (არაგვი ჰესი და არაგვი 1 ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება;
2. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „სოლო ენერჯის“;
3. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „სოლო ენერჯის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
4. 5 დღის ვადაში აღნიშნული ბრძანება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და დუშეთის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი